

# **#ТижденьПодяки: Вплив протестантизму на громадське життя країни є значно вагомішим, ніж питома вага протестантів у загальній масі населення**

Щороку місійні центри, агенції, інститути витрачають приблизно мільярд доларів для розуміння тенденцій релігійного розвитку світу і усвідомлення того, як саме тут і зараз треба і можна поширювати Благую Вістку. Левову частку цих витрат несуть протестантські церкви, які найбільш чутливі з-поміж християн до Ісусового заклику йти до краю землі, навчати і хрестити. Хочу помилитися, але для вітчизняних протестантів глибокі і всебічні дослідження свого місійного поля ще попереду, як і осмислення результатів цих досліджень. Без цього, думаю, аналіз ситуації у протестантському середовищі не буде коректним і адекватним.

Тридцять років тому українські баптисти, п'ятидесятники, адвентисти жили відчуттям Великого Пробудження. Вони не просто вірили, вони знали: щойно Слово буде промовлено відкрито й широко, з площ і стадіонів, мільйони і мільйони прийдуть до Бога. Вчорашні «штунди», «трясуни» і «суботники», яких визискували і нищили десятиліттями, тріумфували. Церкви зростали, молитовні будинки зводились, місіонери проповідували повсюдно. Суспільство здивовано відкривало для себе, що ці прості дядьки з загрубілими від чорної роботи руками і жінки у старомодних хустках – прямі нащадки засновників і співтворці оспіваної Вебером протестантської етики.

За ці три десятиліття були справжні злети і проблеми, які з

«радянського далека» розгледіти було неможливо. Еміграція, тертя між поколіннями, індиферентність, провали стадіонної місії, криза традиційної в минулому громади-помісної церкви, яку наміцно цементував тиск «зовнішніх», тотально ворожих протестантським цінностям. Протестанти були безсумнівними лідерами у здійсненні соціальних проектів у різноманітних сферах, але це по-справжньому жертвне служіння далеко не завжди супроводжується духовним піднесенням.

Натомість дослідники відзначали очевидну кореляцію між політичною та економічною ситуацією і динамікою чисельності громад. Війна і пов'язані з нею трагедії загострювали релігійні почуття, актуалізували філантропічну діяльність церков, а економічні кризи призводили до буму (щоправда, тимчасового) церков, що проповідували health and wealth (здоров'я та процвітання). Протестанти провели величезну кількість яскравих кампаній (відзначення 500-річчя Реформації, нагадаю, можливо наймасштабніша, але далеко-далеко не єдина); вплив протестантизму на громадське життя країни значно вагоміше, ніж питома вага протестантів у загальній масі населення.

Протестантизм став вагомим чинником української суспільної сцени, але дотепер не перетворився на потужну модернізуючу силу. Чому? Для відповіді на це питання потрібна, очевидно, чесна розмова всередині самих церков. І тут я повертаюсь до того, з чого почав. Ми маємо зрозуміти із залученням максимально можливого наукового інструментарію – що є правильним і що пішло не так. Чому, скажімо, в деяких суспільствах вже відносно недавно протестантизм спричинився до культурної революції, а інші, по суті справи, не сприйняли протестантський етос. Чому в одних країнах новонавернені протестанти продемонстрували очевидний позитивний зв'язок між вірою і економічним зростанням, а в інших – лише новий, відмінний від старих вірувань, ритуалізм, що ніяк не позначився на соціально-економічному розвитку. Словом, пропоную розпочати дискусію.

**Віктор Єленський, доктор філософських наук, професор**